

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-187
Karar Sayısı : 08-52/783-312
Karar Tarihi : 11.9.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖR : Recep GÜNDÜZ

C. BAŞVURUDA BULUNAN : Beytullah UZEL
Yusuf Ziya Güncü Cd. Larende Mh. No:56 70100
Karaman

D. ŞİKAYET EDİLEN: Karaman il otoparında faaliyet gösteren otobüs firmaları

20 **E. DOSYA KONUSU:** Karaman il otoparında faaliyet gösteren otobüs firmalarının aralarında fiyat anlaşması yapmak suretiyle tek fiyat uyguladıkları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet dilekçesinde, Karaman'da faaliyet gösteren otobüs firmalarının kendi aralarında anlaşarak tek fiyat uyguladıkları ve bu nedenle bilet fiyatlarında hiçbir suretle indirim yapmadıkları belirtilmekte; söz konusu durumun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'a aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle incelenmesi talep edilmektedir.

30 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 1.8.2008 tarih ve 3608 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 22.8.2008 tarih ve 2008-4-187/İl-08-RG sayılı İlk İnceleme Raporu, 26.8.2008 tarih ve REK.0.08.00.00-110/264 sayılı Başkanlık Önergesi ile 08-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da, şikâyet konusu iddiaların yapılacak bir önaraştırma kapsamında değerlendirilebileceği, bununla birlikte yukarıda izah edilen piyasa yapısının ve bu piyasaya yönelik ilgili düzenlemelerin fiyat paralelliklerine yol açtığı, bu konuda önaraştırma yapılıp yapılmamasının Kurul'un takdirinde olduğu görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

08-52/783-312

40 Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün pazarı "karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şikâyet konusu uygulamanın Karaman merkezli gerçekleşiyor olması nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Karaman İli" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Tespitler ve Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, "*belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasadır*" kabul edilmiştir. Rekabet hukuku açısından, teşebbüsler arasındaki söz konusu işbirliği doğurucu nitelikteki davranışlar, piyasadaki etkin rekabetten beklenen toplumsal faydanın ve iktisadi etkinliğin önünde önemli bir engel teşkil ettiğinden ağır ihlaller olarak değerlendirilir.

Bununla birlikte piyasadaki rekabet üzerinde etkiye sahip eylemlerin değerlendirilmesinde ilgili pazar yapısının önemi oldukça büyüktür. Örneğin teşebbüs sayısının çok ve girişlerin kolay olduğu bir pazarda teşebbüsler arasında bir fiyat anlaşması sağlanmasının oldukça zor olduğu kabul edilirken; teşebbüs sayısının görece az ve özellikle pazara yeni girişlerin zor olduğu bir pazarda bu anlaşmanın sağlanması, en azından görece olarak, daha kolaydır. Bu bağlamda iktisadi modeller rekabet hukuku uygulamasının iktisadi etki ve sonuçlarını değerlendirmek adına teorik açıdan önemli araçlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Dosya kapsamında şikâyete konu olan ilgili pazar "oligopol piyasalar"a benzerlik göstermektedir.

Bilindiği üzere az sayıda teşebbüsün bulunduğu oligopol piyasalarda faaliyet gösteren teşebbüsler, fiyat düzeyi veya üretim miktarı gibi stratejik kararlarını verirken içinde buldukları pazar koşullarını ve aynı piyasada faaliyet gösteren rakiplerinin karar ve eylemlerini sıkı bir şekilde izleme ihtiyacı hissederler. Bu durum oligopol piyasalarda faaliyet gösteren teşebbüslerin, aldıkları kararların rakiplerinin kararlarını etkilediğinin ve her bir teşebbüsün karının sadece kendi davranışlarına değil, bu davranış karşısında rakiplerinin göstereceği tepkilere de bağlı olduğunun farkında olmalarından kaynaklanmaktadır. Oligopol piyasaların bu özelliği ise teşebbüsleri kendi davranışlarına karşı rakiplerinin gerçekleştirecekleri tepkiyi sürekli olarak tahmin etme zorunluluğu altına sokar. Çünkü rakiplerin bu tepkileri, oldukça rekabetçi bir süreci tetikleyerek süreç sonucunda, teşebbüslerin elde etmeyi planladıkları kardan mahrum kalmaları sonucunu doğurabilir. Bu durum ise stratejik kararlar alan ve kar mahrumiyetinden kaçınmaya çalışan teşebbüslerin bu kararlar bakımından karşılıklı bağımlılıklarını meydana getirir. Literatürde "oligopolistik bağımlılık" kavramı ile ifade edilen bu durum, rakiplerin faaliyet ve fiyat hareketlerinin gözlemlenebilir olduğu "şeffaf" piyasalarda çoğu durumda fiyatların birbirine yakınlaşmasına neden olmaktadır.

Anılan pazarda halen 5 teşebbüs faaliyet gösterdiğinden ve bu teşebbüslerin terminal büroları fiziki olarak, diğer teşebbüslerin uyguladıkları fiyatların

08-52/783-312

90 gözlemlenmesini mümkün kıldığından piyasanın "şeffaf" bir piyasa olduğu anlaşılmaktadır. Bu özellikleriyle piyasadaki bilet fiyatlarının belli bir düzeyde yaklaşmasının iktisadi açıdan bir takım rasyonel gerekçeleri olduğu da ileri sürülebilir. Zira teşebbüslerin Ulaştırma Bakanlığı Bölge Müdürlüğü'ne onaylatacakları fiyatları belirlerken rakiplerinin fiyatlarını rahatça gözlemelerinin ve bunun yol açtığı yaklaşmanın, özellikle sektöre yönelik mevzuatın bu fiyatın %30'una kadar indirim yapmaya izin vermesi ile birlikte düşünüldüğünde anlaşılabilir olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca talep yapısının istikrarsız olduğu şehirlerarası taşımacılık sektöründe yazıhanelerden yapılan satışlarda yolcu yoğunluğuna göre liste fiyatı üzerinden iskontoların yapıldığı sektörün bilinen bir gerçeğidir.

Yukarıda aktarılan tespit ve değerlendirmeler ışığında, söz konusu sektörün yapısı dikkate alınarak, şikâyet konusuna ilişkin olarak herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı neticesine varılmıştır.

J. SONUÇ

100 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara ilişkin olarak, 4054 sayılı Kanun çerçevesinde herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına ve şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.